

Català a la carta

David Vila i Ros,
Català a la carta,
Setzevents Editorial,
Catalunya 2012.

David Vila és un dinamitzador lingüístic amb aquella lucidesa mental que fa que pugui aprofitar qual-sevol tema per a explicar d'una manera entenedora les raons de la consciència i la lleialtat lingüística. El llibre paga la pena,

des del pròleg de Ferran Suay, que parla de la fatiga del catalanisme i de la voluntat d'extermini contra el català i contra els Països Catalans per part de (S) pain. Explica que cal no caure a la trampa d'un marc únic per a accedir a la realitat social que vivim, i per això ens és tan útil la manera d'enfocar la realitat de l'autor, començant per delimitar tres perfils de possibles lectors: els amants del català que volen disposar de recursos per a utilitzar la llengua en més situacions i fer-ho amb més comoditat; els qui el fan servir amb normalitat però que volen implicar-se activament en les reivindicacions lingüístiques, i els qui simplement volen saber-ne més.

El plantejament de David Vila —que té l'encert d'inventar-se el concepte «timidesa lingüística», malura que afecta una majoria de població— és una mica holístic: escolta una entrevista a l'Ibrahimovic en què l'entrevistador parla en català i el futbolista en italià, o observa la *Guerra de les galàxies* i hi escolta Han Solo parlant sempre en anglès (o en català doblat) i Chewbacca que li contesta en

wookie, sense cap problema, i hi sap veure la gran aposta pel que Delfí Dalmau en deia *poliglòtisme passiu*. Demostra que en actituds lingüístiques l'ordre dels factors sí que altera el producte i, per tant, proposa que sempre comencem en català si volem tenir l'opció de poder continuar en català. Ens explica un acudit sociolingüístic per fer veure que una cosa és no entendre i una altra no voler entendre una llengua; que hi ha moltes raons per a parlar només en català a casa nostra; fa una útil DAFO de la llengua catalana que jo vaig aprofitar per al llibre i l'exposició *Realitat i vitalitat de la llengua catalana*; parteix de la piràmide de Maslow per posar cinc graduacions en els hàbits lingüístics: coneixement sense ús, *ús reactiu* de les persones que només parlen en català amb aquell que els el parla; *ús proactiu submís* de la majoria que usa el català d'entrada però que es passa a l'espanyol per qualsevol motiu; i finalment hi ha l'*ús proactiu fidel* dels qui practiquen la lleialtat lingüística però sovint ho viuen amb una sensació d'angoixa. Per a aquests

parlants i per a tothom proposa el cinquè graó a la cúspide de la piràmide: *l'ús assertiu*: quan parlem sempre en català però disposem també dels recursos per a fer-ho amb total comoditat, sense angoixes ni pors. Entre parèntesis: un amic meu de l'Uruguai, l'Eduard Viana, fa trenta anys que viu a Catalunya i em diu que darrerament sempre s'ha de justificar per parlar en català davant de catalanoparlants. Aquesta gent no compleix ni l'ús reactiu! Són esclaus lingüístics!

David Vila ens fa moltes propostes intel·ligents, raonades, originals, però al capdavant aquí i allà defensa que Catalunya, que els Països Catalans, han de ser independents si volen viure amb normalitat; mentrestant haurem de ser simplement lingüísticament assertius i treballar per la independència. ♦

JORDI SOLÉ I CAMARDONS

Dites.cat

Víctor Pàmies i Riudor,
Dites.cat,
Editorial Barcanova,
Barcelona 2012.

Definit com a obra de consulta, *DITES.CAT* és, tal com s'indica en la breu introducció, un diccionari de locucions, frases fetes i refranys adreçat al públic en general. En l'edició que n'ha fet l'editorial Barcanova, l'autor,

que no és sinó el prolífic i polifacètic Víctor Pàmies, ha basat la tria d'expressions en criteris de freqüència d'ús i de genuïtat lingüística. Les entrades, més de 2.600, es troben molt ben endreçades, el sistema de crides i de remissions és senzill i intuïtiu, i s'hi ha introduït, a més, una diferent coloració que permet diferenciar les tres categories implicades en el recull. Les locucions i frases van acompanyades d'exemples, i les expressions sinònimes estan perfectament correlacionades. Són útils, molt útils, els dos índexs alfabètics que clouen el volum.

Tenim un manual de bon remenar, llibre de butxaca, sense grans pretensions, però avalat per la impressionant trajectòria d'aquest filòleg, Màster Online en Terminologia per l'Institut Universitari de Lingüística Aplicada de la Universitat Pompeu Fabra de Barcelona (2008), que ha esmerçat moltíssimes hores a estudiar la nostra paremiologia. No solament això; l'ha difosa i ens l'ha feta estimar, donant-li ensems un tractament científic

que era ben necessari a l'hora de bastir una cultura nacional amb tots els ets i uts.

És veritat que hi ha encara molta feina a fer en paremiologia catalana. Però ara, si més no, podem dir que ja som en el bon camí, i que ja hi ha algú que, autoritzadament i amb pregons coneixements de les tecnologies que fan al cas, ens hi porta amb pas ferm. Per la part que a mi em toca, voldria assenyalar que, entre els tantíssims projectes que ixen del magí de Víctor Pàmies, n'hi ha un que a mi m'engresca particularment. Em refereixo al de les dites tòpiques o refranys geolocalitzats, al qual es pot contribuir —tothom qui vulgui ho pot fer— acudint als formularis que ell mateix ens facilita en el blog corresponent.

Insisteixo, doncs, que l'obra de Víctor Pàmies i Riudor, si la considerem com a conjunt, és doblement digna d'elogi, car no deixa de ser la d'un filòleg especialitzat en paremiologia que, havent posat confiança en l'entorn virtual, ha sabut treure'n tot el suc i, alhora, ha acabat digni-

ficant la xarxa amb les seves aportacions científiques. A hores d'ara deu ser francament difícil, gairebé impossible, que un hom, en cercar solucions a dubtes paremiològics, s'endinsi en aquest entorn sense ensopegar feliçment amb la seva veu i la seva extensa obra.

Bloguer empedreït, gran activista cultural, Víctor Pàmies ha sabut, tanmateix, sempre que ha calgut, treure el cap al món de l'edició en paper. Ho fa amb aquest volum, *DITES.CAT*, de la col·lecció «El català portàtil», de Barcanova, i també ho ha fet encetant a Catalunya l'agorara via del micromecenatge amb el llibre *Amb cara i ulls. Diccionari de dites i refranys sobre l'ull*. I és que Víctor Pàmies honora el seu segon cognom: un Riudor que tranquil·lament i mansa escampa els seus coneixements per tota la geografia catalana. I és obligat abeurar-s'hi. ♦

JORDI DORCA